

[Gertie Wandel.]

Det er fremkommet, fordi der er offentliggjort en første del af en betænkning om åndssvageforsorgens problemer, afgivet af det udvalg, som blev nedsat i 1954.

Der er to paragraffer i lovforslaget. Den første drejer sig om en forlængelse af den frist på 14 dage, der gives anstaltledelsen til at tage stilling til en begæring om udskrivning. Det synes jeg for så vidt er et lille problem, og det kan sikkert med mit partis gode vilje drøftes og ret hurtigt afgøres.

Så er der den anden paragraf, der drejer sig om udskydelsen af lovens revision til folketingsåret 1958-59. Dertil vil jeg på mit partis vegne knytte nogle bemærkninger.

Det er første gang, folketinget stilles over for et resultat af det nedsatte udvalgs arbejde. Der har været arbejdet i fire år, og nu går der atter et år. De, der ikke har personlig kontakt og føling med de store problemer omkring åndssvageforsorgen, ved fra dagspressen, hvor hårdt det presser på på mange punkter.

Det nedsatte udvalg er et ministerielt udvalg, der består af fem læger, otte jurister, én pædagog og to repræsentanter fra Foreningen for Evnesvages Vel, Kellers Minde. Det er en forening, som gennem de sidste år på så mange punkter har mildnet luften omkring de åndssvages problemer, ikke mindst i forholdet til anstalterne. De har benyttet navnet evnesvag om de åndssvage. Det er et mildere ord. Man lytter lidt, man tænker: er det kun evnerne, der er noget i vejen med? Men selv om det er et mildere ord, og selv om det er et ord, som ikke allerede er et slidt ord og et skældsord, således som ordet åndssvag er blevet det, så er det dog for omfattende. Det dækker ligesom åndssvag over en meget stor og meget forskelligartet gruppe.

Begrebet åndssvag dækker over alt lige fra den dårligste og sygeligste patient på en anstalt og til de friske, flinke børn, som man kan se i en af åndssvagevæsenets eksternat-skoler. Jeg var forleden i Næstved og så den nydelige skole, som Østifternes Åndssvageforsorg har dernede. Da jeg så de 56 friske børn løbe omkring og lege, tænkte jeg: ja, dem kalder man altså åndssvage.

Men det er jo ikke rigtigt. Hele begrebet må løses op; man kan ikke bebyrde disse børn med at kalde dem åndssvage, allermindst når man tænker på, at af de 56 børn var kun 7 under forsorg.

Vedrørende tvangsforanstaltningerne er der i øvrigt hørt 5 læger. Der sidder i udvalget ingen medlemmer af folketinget og ingen kommunalrepræsentanter. Der er kun en eneste pædagog, ingen skolepsykolog og ingen repræsentanter for de sociale forvaltninger, som ude i kommunerne kæmper med problemerne og har dem inde på livet hver dag. Det er skolefolkene og skolepsykologerne, som puffer børnene ud af skolen, der kender kvalerne og bogstavelig talt sørger sammen med forældrene. Men de har slet ikke været inde i billedet, og jeg kan ikke varmt nok anbefale, at så mange pædagoger som muligt drages ind i sagen vedrørende de mange, mange mennesker, der lever uden for forsorgen ude i befolkningen.

Det er et meget centralt problem i det hele. Vi har i Danmark tilnærmelsesvis udregnet, hvor mange åndssvage vi har, og antallet er beregnet til ca. 45 000. Det er et fantastisk stort tal, når man sammenligner med de andre grupper, som er under særforborg: vore blinde, hvoraf der lykkeligvis kun er 6 000, og vore døve og tunghøre, hvoraf vi kun har 3 000. Sammenlignet hermed er tallet 45 000 rystende stort. Nu er det jo ikke sådan, at alle de 45 000 har berøring med forsorgen; der er ca. 16 000 under forsorg, og af dem er igen kun ca. 8 000 anbragt på anstalt. Det store problem er de mellem 20 000 og 25 000 lettere åndssvage, der lever ude i befolkningen, og som gerne skulle normaliseres så stærkt som muligt, så de kan få en tålelig tilværelse. Det er vi i høj grad nødt til at beskæftige os med ved siden af de egentlige forsorgsproblemer.

I den del af udvalgets betænkning, som er udkommet, siges det flere gange, at der ikke kan tages stilling til det ene eller det andet, fordi man endnu ikke har taget stilling til åndssvageforsorgens fremtidige organisation. Jeg finder det ikke helt sikkert, at det er rigtigt. Der er to ting, der peger i en anden retning. Den første er, at der er tale om et nyt tvangskriterium, der for mange